

Suzidil Makamında Mevlevî Âyini

(♩ = 96)

Zekâi Dede Efendinin

N° 307

Ya sağı ressin niya rat bel beden hey

Devrireran

he yi hey hey yarı ya ri men ya kari bel

Ahdi min şür bil le ben he y he yi hey hey

ya ri ya ri men ru hu ru hi ve ru hi

ru hu hu he y he yi hey hey yarı ya ri

men men re a ru hey ni a şa fil be den

he y he yi hey hey yarı ya ri men

sah haindennasi en ni a şı ku hey hey

he yi hey ya ri ya ri men gay ru en lem

ya ri tu aş ki bi men he y he yi hey hey

ya ri ya — ri — men ta a şı kı an — ya

re — m bi kâ — re mü ba kâ — rem

ser keş te vü ba ber ca — ma — nen

de — i per kâ — rem he — y he yi hey hey

ya ri ya — ri — men ik kı ra rarmekün ha

ce men ba — tü ne mi — gu — yem

men mür de ne mi — şu ye — m men ha —

har — ne mi — ha rem he — y he yi hey hey

ya ri ya ri men do — st do — st

ya ri ya — ri — men he yi hey — hey he yi ya — r

pi — ri men i ni kis ti i — n

i niki s ti i _____ n ş i ri ni zi _____

ba a _____ me de ser mes tü tü na _____ a

ley n der be ğ a _____ l der ha ne i _____

ma a me de ha ne de ri ü _____

ha y ran ş ü de _____ en di _____ ş e ser _____

ş ir _____ da _____ ş ü de sad dı ak _____ lü ca _____ n

e n de _____ r pe ye _____ ş bi des ti bi _____

pa a me de e yi ma de ni _____

a te ş bi ya _____ a te _____ ş ç i m i _____

cu yi _____ zi ma val lah ki me _____ k

res _____ tü _____ de ğ a _____ i n ta ki in _____

ca a — me de ru — pu — şi çü — n

pu şe d tii ra — ey ru yi tü —

şem se — d du ha ey kün ci ha —

ne ez ru hat çun deş tüşah —

ra a mede ahne da red destü pa —

bi — a — ş k o bi destübi pa —

yem Ah ki ru zu şeb çü mec — nuş

ne — m seri zenci ri mi ha — yem

Ah ha ya la ti he me — a le — m

e ger çi a ş i na da red ahbehunğar ka şe ve — m biş — l

la — h e ger in ra zi bük şa — yem

Suzidil makamında mevlevî âyininin metni

BİRİNCİ SELÂM

— 1 —

Yaşağıressinni yaratbelbeden hey hey hey hey yari yarimen
 Ya karibel ahdi min şür billeben " " " " " "
 Ruhuhu ruhî ve ruhî ruhuhu " " " " " "
 Men reâ ruhayni aşâ filbeden " " " " " "
 Sahha indennasi enni aşikun " " " " " "
 Gayru enlem yarifu aşkıbimen " " " " " "

— 2 —

Taşikî ân yarem bikâremü bakârem
 Serkeştevü baberca manendei perkârem hey hey hey hey yari yarimen
 İkrar mekün hace men ba tü nemiguyem
 Men mürde nemişuyem men har nemiharem " " " " " "
 Dost dost yari yarimen heyi hey hey heyi yar pirimen

— 3 —

İn kisti in inkistiin şirini ziba âmede
 Ser mestü naleyn derbeğal der hanei maamede
 Hane deru hayran şüde endişe ser gerdan şüde
 Sad aklü can ender peyeş bidestü bipa amede

— 4 —

Ey madeni âteş biya âteş çimicuyi zima
 Vallahki mekrestü değa intaki inca amede
 Rupuşi çün püşed tûra eyruyitü şemsüddoha
 Ey künci hane ezruhat çün deştü sahra amede

— 5 —

Ah nedared destü pa bışk o bidestü bipayem
 Ah kiruzü şeb çü mecnunem seri zenciri mihaem
 Ah hayâlâti heme âlem eğer çi âşina daned
 Ah behun garka şevem billah eğer inrazi bükşayem

İKİNCİ SELÂM

— 6 —

Ah geh çerhi zenan hem çün felegem
 Ah geh pali zenan hem çün melegem
 Ah çerham peyhak ah raksam peyi hak
 Men zani veyem ni müşterekem (Terennüm)

ÜÇÜNCÜ SELÂM

— 7 —

Perdei diğêr mezen cüz perd idildarima
 Ânhezaran Yusüfi şirin şirin kârima
 Yusüfanra mesti kereded perdehâ şan berderid
 Gamzei çeşmani mesti ânşehi hunharima (Terennüm)

— 8 —

Eyki hezar aferin (ilâahirihî)

— 9 —

Ser begeriban dürüst sofiî esrarira
 Taçi berared zi gayb akıbeti kârira
 Badi behâk amede âb ber ateş zede (Mükerrer)
 Aşk behem berzede haymeiin harra (Terennüm)
 Bade dih an yar kadeh harera
 Yar türüş ruyi şeker parera
 Hamuşi kün güft ki in alemest
 Terk kün in alemi gaddarra
 Ah güzelin aşkına halâtine
 Yandı yürek aşk hararatine
 And içeyim gayri güzel sevmeyem
 Tanrıye vü Tanrının âyatine
 Yar yar yar yüreğim yar dost dost gör ki
 Neler var yar yüreğim del ciğerim gör ki
 Neler var yare haber var (Terennüm)

— 11 —

Ey kâşifi esrari Huda mevlana	yar yar yariyarimen
Sultani fena şâhi beka mevlana	" " "
Aşk itmededir hazretine böyle hitab	" " "
Mevlayi güruhi evliya mevlana	" " "

DÖRDÜNCÜ SELÂM

Sultanimeni (ilâahirihî)

SON

Hafız Mehmet Zekâi Dede Efendi

1242 Hicri senesinde Eyüp civarında « Cedit Alipaşa » mahallesinde doğmuştur. Pederi mahallenin imamı Hafız Süleyman Hikmeti Efendidir. Altı yedi yaşlarında iken o civarda « Lalizade Abdülbâki Efendi » Mektebi iptidaisine devama başlamıştır. Pepe Hoca ismile anılan amcası Hafız İbrahim Efendi mektebin başmuallimi, pederi Süleyman Efendi de yazı hocası idi.

Mektebi bitirdi. Lâkin ecdadı gibi hafızı kur'an olmak istedi. Amcasından hıfza çalıştı. Pederinden hüsnü hat dersi almağa devam etti. 1259 senesi recebinde hıfzını ikmal etti. Aynı tarihte hüsnü hattan icazet aldı. Yazısı çok güzeldi.

Okuma arzusu sönmemiştir. Eyüp İskelesi civarında oturan o zamanın meşâhiri ulemasından Balçıklı Hoca Ali Efendiye devam ederek ulûmü arabiye tahsil etti.

Şimdi musiki öğrenmek istiyordu. Araya araya bir hoca buldu ki bu da Hamamizade İsmail Dede merhumun en güzide çıraklarından ve Babı Seraskerî Mektubî Kalemi Hulefasından Eyübî Mehmet Bey idi.

Eyübî Mehmet Bey iktidarını müteaddit âsarile ispat etmiş öyle bir musiki meraklısı idi ki Dede merhum unuttuğu eserleri ona sorar ve kendisine Dedenin notası unvanı verilir harikulâde bir musikişinası idi.

Mehmet Bey daha ilk meşkte Hafız Zekâi Efendinin istidadını takdir ederek kendisinin musikide tekâmülüne pek ziyade gayret etmiştir.

O esnada hüsnü hat merakı da devam ediyordu. Bunun için de asrın en büyük üstadlarından « Mustafa İzzet Efendi » merhuma bir sene kadar devam ederek yazısını bir kat daha güzelleştirmeye çalışmıştı.

Mustafa İzzet Efendi de musikişinası idi. İlk meşka geldiği gün Hafız Zekâi Efendiden bir şey okumasını istemiş, pek beyenmiş, o zamandan sonra bir kaç eser okutmadan yazısına bakmazmış.

Mehmet Beyden meşk almağa başlayalı daha bir sene olmuşken Hafız Zekâi Efendi ufaktefek şarkılar, ilâhiler besteleyecek kadar ilerilemişti.

Dede Merhum bir gün Eyüpte Mehmet Beyin hanesine gelerek Mehmet Beye der ki yeni çırakların varmış pek medhediyorlar, dinlesek demiş. Zaten meşk günü olmak dolayısıyla Hafız Zekâi Efendi diğer arkadaşlarıyla gelmişler ve yeni meşkettikleri eserleri vesair fasılları Dedeye okumuşlar. Hafız Zekâi Efendinin okuyuşu Dedenin o kadar nazarı dikkatini celbetmiş ki bir aralık Dede merhum parmağıle Zekâi Efendiye yanına çağırmış, oğlum artık bundan böyle hocan ile birlikte bize meşka devam edebilirsin. Ancak haftada bir gün de ayrıca gelmene vaktin müsait ise herhalde istifade edeceğine ümit ederim. Çünkü Mehmet Bey daha musikinin orustopolluk [1] yollarını öğrenemedi, demiştir.

İşte 1260 senesinden 1262 senesi cemaziyelâhırının birinci günü Mısırlı Mustafa Fazıl Paşa ile Mısıra azimet edinceye kadar Zekâi Efendi Dededen meşk almağ devam etmiştir.

Dede Efendiden ilk öğrendiği eser Dedenin (Ey çeşmi ahu) hicaz nakışı ve nühüft makamından (Bend oldu dil bir şuhi cihana) şarkısı idi.

Dede Efendiye devam ettiği sırada Dede Merhum Hafız Zekâi Efendiye « Suzidil » makamından « Dil hesret vaslin ile nalan gel efendim » ağır semaisini besteletmiştir. Bundan sonra Zekâi Efendi Dededen « Gülizar » vesair fasıllar geçmiştir. Lâkin bu sırada Zekâi Efendinin Mısıra azimeti bu meşklerin devamına mâni oldu. O sene nihayetine doğru Dede Efendi de Hicaza giderek orada vefat etti. Dededen edilen istifade bu kadarla kaldı.

Zekâi Efendi Mısırdaki bulunduğu zaman Şeyh Şahap isminde bir musiki üstadı buldu ve ondan arap musikisinin bütün usullerini ve bu usullerle bestelenmiş birtakım eserleri öğrendi.

1274 tarihinde Mustafa Fazıl Paşa vezir olarak İstanbule geldi. Zekâi Efendiye de İstanbula getirdi ve o tarihten itibaren Mehmet Beyden yine meşka başladı.

[1] Bu tabir Zekâi Efendiye sual edildiğinde (Küçükçe) şarkılar demıştır.

Kemal BATANAY
Naime BATANAY

İSTANBUL
KONSERVATUVARI
NESRİYATI

TÜRK MUSİKİSİ KLÂSİKLERİNDEN

On altıncı cilt

Mevlevî Âyinleri

XXX

Zekâizade Ahmet Dr. Suphi ve Mes'ut Cemilden müteşekkil Konservatuvar « Tasnif ve Tesbit Heyeti » tarafından notaya alınmış tarihî kıymeti haiz dört MEVLEVÎ ÂYİNİ ile Heyetten Zekâizade Ahmedin yaptığı tetkikat üzerine Bestekârlarının tercümei hallerini havidir.

Her hakkı mahfuzdur.

İSTANBUL

Marifet Basımevi

1938

Mevlevî Âyinleri

XXX